

Mutisia clematis L. fil.

Iconografía Mutisiana, 1154
Real Jard. Bot., Madrid

HERBARIUM ESPAÑOL DE CIENCIAS AGRICOLAS, INDUSTRIALES,
MÉTAFÍSICAS, QUÍMICAS Y MATEMÁTICAS

Mutisia clematis L. (Mutisieae). Salvador Rizo.

Dibuix acolorit amb pintura al tremp sobre paper. Real Expedició Botànica del Nou Regne de Granada (1783-1816).

Publicada en: Mutis, J. C. Flora de la Real Expedición Botánica del Nuevo Reino de Granada (1783-1816). Madrid: Ediciones Cultura Hispánica, 1955, Tomo L.

L'expedició dirigida per José Celestino Mutis va elaborar milers de làmines de plantes durant més de 30 anys. En aquest treball van col·laborar més de 40 pintors. Junts, van elaborar una de les millors col·leccions iconogràfiques botàniques de tots els temps, tant pel seu valor artístic com científic. Part d'aquestes làmines estan recollides en 50 toms sota el títol de Flora de la Real Expedición Botánica del Nuevo Reino de Granada, publicat conjuntament per Espanya i Colòmbia i editats a Madrid. Durant aquesta expedició es van recopilar i classificar unes 3.500 espècies vegetals, que suposen el 10% de la flora colombiana.

Els objectius d'aquesta expedició abastaven, a més de la flora, altres aspectes de la geografia, astronomia, zoologia i mineria. La quina, o el te de Bogotà, van ser alguns dels interessos de l'expedició, però aviat la representació iconogràfica dels vegetals adquiriria un valor preponderant sobre la resta de l'activitat expedicionària, de tal forma que es convertiria en l'eix central d'aquesta. A pesar que la intenció de Mutis era la de publicar les il·lustracions amb un text descriptiu, aquests textos no han arribat fins nosaltres, per la qual cosa varen haver d'esperar fins a 1954 perquè el primer volum de la Flora de la Real Expedición Botánica del Nuevo Reino de Granada veiés la llum.

L'estil dels dibuixos es distingeixen per una acurada composició artística en la qual es busca la bellesa i la fidelitat. Aquests dibuixos representen l'hàbit de la planta en posició central i l'especejament de la flor i detalls del fruit en la part inferior. Es tracta d'una representació ideal, on conviuen fulles adultes i joves, el seu anvers i el seu revers, les flors madures i els capolls, els fruits, les llavors.... Molts dibuixos tenen una simetria molt accentuada i una certa tendència al barroquisme. Els dibuixos sacolorien amb pintura al tremp.

El dibuixant d'aquesta làmina, Salvador Rizo, nascut en Mompós (Colòmbia) va formar part de l'expedició des de 1784. Juntament amb Francisco Javier Matís i José Joaquín Pérez, és un dels dibuixants més prolífics de l'Expedició, al qual se li atribueixen 159 dibuixos.

El tàxon que aquí apareix l'il·lustrà el que el fill del gran científic suec Carl Von Linné, li va dedicar al botànic José Celestino Mutis (1732-1808). Mutis va mantenir correspondència amb Linné i amb el seu fill durant 18 anys; aquest darrer va deixar escrit referent a aquesta planta: "La nomenaré Mutisia. Mai no he vist una planta més rara: la seva herba és de clemàtide, la seva flor de singenesia. Qui havia sentit parlar d'una flor composta amb tija trepadora amb cercells, pinnada, en aquest ordre natural?." (Arxiu Epistolar, 4.24-27).

En la imatge més cèlebre del botànic gadità, i que alguns lectors d'una certa edat recordaran per aparèixer imprès en els bitllets de 2.000 pessetes, aquest sosté una flor de Mutisia clematis que observa amb una lupa.

Bibliografia consultada

- Pérez-Arbelaez, E., Álvarez, E., Uribe, L., Balguerías de Quesada, E., Sánchez, A., Rivas, S., de las Barras de Aragón, F. 1954. La Real Expedición Botánica del Nuevo Reino de Granada. Tomo I. Ediciones Cultura Hispánica. Instituto de Cultura Hispánica. Madrid & Instituto Colombiano de Cultura Hispánica. Bogotá.
- Mutis, J. C. Flora de la Real Expedición Botánica del Nuevo Reino de Granada (1783-1816). Ed. Santiago Díaz-Piedrahita. Ediciones Cultura Hispánica, 1955, Tomo L. Agencia Española de Cooperación Internacional. Madrid.
- González, A. 2009. La Naturaleza en imágenes. Los pintores de la Flora del Nuevo Reyno de Granada (1783-1816). En José Celestino Mutis en el bicentenario de su fallecimiento (1808-2008) (B. Ribas Ozonos edit.), Monografías de la Real Academia de Farmacia, 26, Madrid, pp. 211-238.
- Ruiza, M., Fernández, T. y Tamaro, E. 2004. Biografía de José Celestino Mutis. En Biografías y Vidas. La enciclopedia biográfica en línea. Barcelona (España). Recuperado de <https://www.biografiasyvidas.com/biografia/m/mutis.htm> el 28 de mayo de 2020.
- Sotos, C. 1992: Aspectos artísticos de la Real Expedición Botánica de Nueva Granada. En M.P. San Pío Aladrén (coord.): Mutis y la Real Expedición Botánica del Nuevo Reyno de Granada (págs. 121-139). Bogotá, Villegas edit.